

דרך חיים

התנאים ע"פ לוח יום - ת"א חיפה ב"ש

הדל"ג 4:49 5:06 4:54 5:07

צה"ש 6:02 6:04 6:03 6:05

יול ע"י מוסדות "אוצרות חיים" לע"נ רבי חיים כהן זצוק"ל ט"ו אדר א' תשע"ד גליון 109

פרשת כי תשא - שושן פורים קטן

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנִתְּנוּ אִישׁ כַּפָּר נִפְשׁוֹ" (ל,יב)

כאשר תבא מננות ראש ומנהיג לבני ישראל, תמנה רק את זה שמוכן לתת עצמו ככופר נפש ולמסור נפשו בעד כלל ישראל. (אלשיך)

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ל,יב)

במדרש אמרו, במה תרום קרנם של ישראל, בכי תשא את ראש. ונראה לפרש דראשי תיבות כי תשא את ראש בני ישראל גימטריא תרי"ג, רוצה לומר על ידי קיום תרי"ג המצוות תרום קרנם של ישראל. (מרגלית יקרה)

"וְרַחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם ... וְהִיתָה לָהֶם חֶק עוֹלָם לֹא וְלִזְרְעוֹ לְדוֹרָתָם" (ל,כא)

הזהיר בנטילת ידיים מתברך בעושר ופרנסה טובה, ולא הוא בלבד אלא גם זרעו וזרע זרעו לדורות עולם וזה שכתוב: "ורחצו ידיהם..." והיתה להם חק עולם לו ולזרעו" חוק מלשון "לחם חק" - פרנסה. (אמרי חן)

"אֲךָ אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ" (לא,יג)

יש לפרש על מה באה מילת אך בפסוק, ידוע שאך משמעותה מיעוט לומר שאדם שימעט עצמו ויבא לענוה יצליח לשמור שבת - על די "אך" את שבתותי תשמורו תוכלו לשמור השבת ללא הפרעות. (והגדת לבנר)

פרפרת מההפטרה

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ אֵל הָעַם אֲנִי נֹתַרְתִּי נְבִיא לְה' לְבָדִי" (מלכים א' יח,כב)

יש לפרש את הפסוק בדרך רמז, כי הנה ידוע הדבר שאם האדם יתבודד לבדו בחדרו, עם ה' יתברך, הוא יוכל להגיע להשגות גבוהות ולמעלות נשגבות, כיון שליבו פתוח באותו זמן לבקש ולהתחנן מהשם יתברך שיושיע אותו ויושיע את עם ישראל. וזהו שאומר הכתוב "ויאמר אליהו אל העם אני נותרתי נביא". כל הסיבה שזכיתי להיות נביא היא בגלל "לה' לבדו", שהתבודדתי עם הקדוש ברוך הוא לבדי, ומחמת כן זכיתי למעלת הנבואה. (תורת הפרשה)

חכמת חיים

**קודם ביאת המשיח, יהיו לומדים בלי תורה,
וחסידים בלי חסידות, צדיקים בלי מעשים טובים,
ובעלי מידות - בס כל מוס רע.
(רבי בונים מפסיסחה)**

דבר פתוח

המהירות מהשטן!

הדור הזה נמצא תמיד בחץ של חדשות, מבזקים, פרשנויות! מזינים אותנו בלי סוף, לא נותנים לנו להתאוורר, לחשוב ולשקול לבד! וכל זה שייך לפרשתנו.

עם ישראל מיד אחרי מעמד מתן תורה חוטאים בעגל, כיצד אפשר להסביר זאת!?

רש"י מסביר, בא השטן וערבב את העולם, הראה דמות חושך אפילה ועירבוביה. הכניס את העם ללחץ, ואז נקהל העם, תבע דרש ולחץ, והעגל נעשה...

ומסביר הסבא מנובהרדוק, למה הדבר דומה? ללהטוטן מאחז עינים, שהוא משכנע בזריזות ידים. אבל אם נשחרר ונסקור את מעשיו שלב אחר שלב, ניווכח בתרמית.

מסביר הרב וולך, לכן לא לחינם אמרו "המהירות מהשטן" אילו היינו רגועים יותר, נינוחים יותר, והיינו שוקלים יותר את צעדינו - כמה טעויות היינו חוסכים!

העולם סביבנו רועש וגועש, הבה נתבונן ונשקול בישוב הדעת "מה טפל ומה עיקר?". לא ניתן ליצור במוחינו "חושך אפילה וערבוביה" שמוחינו לא יהפך לכוורת דבורים!

שבת שלום ומבורך!

חגי גיל טון

שבע שנים הניח מטפחת על העיניים

"ראשית כפני אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו" (לד, כו)

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל היה רגיל לקרוא מדע ופילוסופיה של הגויים כשהיה בבית הכסא כדי שלא יבוא להרהר בדברי תורה, והנה הוא קרא שאם יקח האדם בשר בחלב שנתבשלו ביחד ויניח את זה בשתיל של האדמה זה יצמח מהר מאוד, ומיד בקוראו זאת עלה לו תשובה לקושיא שיש על הפסוק ראשית בכורי אדמתך עם בשר בחלב, שלכאורה מה קשור מצות בכורים לבישול בשר בחלב אלא גם אם אתה רוצה לבשל בשר בחלב לשם מצוה על ידי שתשים את הבשר בחלב בשתיל ויגדל מהר כדי שתוכל להביא בכורים לה' גם זה אסור, ואחר כך רבי יהונתן אמר את החידוש הזה בישיבה אך כמובן לא אמר שזה נתחדש לו בבית הכסא בעל כורחו.

ואחד התלמידים הלך לחוזה מלובלין שכידוע שבע שנים הניח מטפחת על העיניים ולא ראה כלום, ואחר שבע שנים כשהוריד את המטפחת ראה מסוף העולם ועד סופו. ואמר לו את החידוש הנפלא בשם רבי יהונתן, אמר לו החוזה החידוש נפלא אבל יש בו ריח לא נעים. ומזה אנו נלמד להיות קדושים ולשמור את העיניים (שמעתי ממרן פאר הדור רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל).

הדוקטור מאפריקה ששמע ברכה

"הַלְלֹחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְהַמְקַתֵּב מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל הַלְּחֹת" (לב, טז)

אומר רבינו בחיי (בעל חובות הלבבות) שאדם יתאר לעצמו שהוא קיבל מכתב ממלך גדול ונורא שכולם יראים ומזדעזעים ממנו, אבל המכתב היה כתוב בשפה זרה שאיננו מבין האם הוא ישליך את זה לפח ודאי שלא, אלא ילך ויחפש אדם שמבין בשפה זו עד שיבין מה רוצה ממנו המלך ששלח לו מכתב אישי. ואם כן התורה אומרת והמכתב מכתב אלקים, הוא איך אנו יכולים ח"ו לזלזל במכתב של מלך מלכי המלכים הרי כשמגיע לנו איזה מכתב מהבנק או מביטוח לאומי או מכל מיני מקומות איך אנחנו קוראים את זה בעיון, ולצערינו יש כאלה מעדיפים את העיתון בשבת במקום פרשת השבוע עם רש"י או אור החיים.

והתורה אומרת שזה מכתב מאלקים ואם תלמד את המכתב הזה אתה תהיה בן חורין אמיתי, לא משועבד לשום יצרים ותאוות בהמיות אתה תהיה מלאך שכך כתוב בזוהר הקדוש [בתרגום] ברכו ה' מלאכי גבורי כח עושי דברו, מי אלה מלאכי בארץ אלה הם שמתעסקים בלימוד התורה נקראים מלאכים.

ונביא כאן מעשה שממנו אפשר לראות שכשהאדם הולך בדרך התורה הקב"ה פוטר אותו משאר דברים. מעשה בזמנינו באדם מבני ברק שבתו חלתה במחלה קשה בלב, והיה צורך לטוס לאפריקה שהיה שם רופא מיוחד במינו שמתעסק בניחותים הללו, והאיש הנ"ל עשה קצת הלוואות וגמח"ם כדי לטוס ולקבוע תור לבתו החולה, והגיע לשם וקבעו לו תור לעוד שלושה חדשים ובינתיים במסדרון הוא רואה את הרופא עובר, ומיד הוא קם ועמד מולו ובירך ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שנתן מחכמתו לבשר ודם. והרופא לא הבין מה היהודי הזה עומד מולו ואומר וקרא לו לחדרו ושאל אותו מה זה מה שאמרת.

והיהודי ניסה להסביר לו שאנו היהודים צריכים להודות לקב"ה שברא אנשים חכמים, אבל לא כל חכם רק מי שחכם גדול כמוך ולכן בירכתי, ואני מבקש מחילה אם נפגעת לא התכוונתי. וכשמוע הרופא זאת, שאל אותו אתה יודע כמה עולה הניתוח של בתך, אמרו לי חמשים אלף דולר וזה יהיה בעוד שלושה חדשים. אמר לו הרופא לא ולא, אני מנתח אותה עכשיו וזה גם לא עולה לך שקל שילמת לי יותר מדי

חיים כהלכה

"שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תַשְׁבֹּת בְּחַרְיֶשׁ וּבְקִצִיר תַשְׁבֹּת" (לד, כא)

טיפול בגינת נוי בשביעית

- גינות נוי שסביבות הבתים, וכל השכנים משתתפים בהוצאות הכוללות את החזקת הגינה, אם הדיירים שומרי תורה, לא יעבדו בגינות אלו בשביעית במלאכות האסורות, כגון זמירה, זיבול, סיקול, וכדומה. ויעשו בה רק את העבודות המותרות. ומותר להשקות את הדשא ושאר הצמחים באופן שאם לא ישקה אותם ייגרם להם נזק. ובעונת הגשמים לא ישקה כלל. ואם יש בין הדיירים שכנים שאינם שומרי תורה, ואינו יכול להשפיע עליהם בדרכי נועם להפסיק מלעבוד בגינה בשביעית, יש לו ג' דרכים להינצל מאיסורי שביעית: דרך אחת, שבעת התשלום לוועד הבית יאמרו בפירוש שהתשלום בא לצרכים אחרים של הוועד, ולא עבור הגינה. ואם אין לוועד הבית הוצאות אלא לצרכי הגינה, יאמר שהתשלום בא עבור המלאכות המותרות הנעשות בגינה בשביעית. ודרך שניה שיבקש מוועד הבית יפוי כח בלתי חוזר, וילך לרבנות למכור את הקרקע לגוי, כדי שלא יהיה שותף לדבר עבירה. אבל אם השכנים מסכימים שלא לעשות מלאכות אסורות בגינה בשנת השמיטה ואין חשש שיכשלו מחוסר ידיעה בעבודות האסורות, לכתחלה אין להזדקק למכירה לצורך גינות נוי. ודרך שלישית, להפקיר בפני שלשה את חלקו בגינה.
- גיזום גדר חיה שבחצרות הבתים, גורמת להצמחת ענפים, ועם כל זה מותר לגזום גדר חי אשר בצידי הבית, אם הגיזום נעשה בכדי שלא יגדל יותר וישאר בנוי ויופיו. שהואיל ואינו מתכוין שיצמח יותר אלא לנוי בעלמא אין זה בכלל זמירה לצמוחי פירא, אלא לאוקמי פירא, ומותר. אבל גדר חיה שעדיין לא התמלאה, ויש בתוכה חללים, והגיזום נעשית מלבד לשם נוי גם כדי למלאתו, יש לאסור בזה משום זמירה בשביעית.
- דשא העומד לנוי, אין בו קדושת שביעית, ולכן מותר לרוץ עליו, לאבדו ולשורפו וכדומה. ומותר לחתוך את הדשא מלמעלה להשוותו, כל שכוונתו בזה לנוי בעלמא, כדי שלא יפסיד צורתו, ואין כוונתו לזימור. ואמנם בדשא שאינו בוגר וצפוף, וכגון שזרעו את הדשא (ולא הביאוהו במרבדי דשא מוכנים) וצריכים לכסח כמה כיסוחים לשם גידול והתפשטות, יש להחמיר בזה, אחר שכוונת הכיסוח לשם גידול.
- יש שהחמירו שלא לכסח הדשא בשנת השמיטה, והביאו לגינתם בהמה דקה שתאכל מהדשא, וכך הדשא יצמח שוב בצורה יעילה יותר. ואין לנהוג בחומרא זה, שהיא חומרא הבאה לידי קולא, שהרי יש איסור לגדל בהמה דקה בארץ ישראל. ואף שאיסור זה היה זמן שהתבטל, כיום שחזר היישוב היהודי לארץ ישראל חזר איסור זה לקדמותו.

תולדות חיים

מידת הענוה

- מספר חתנו של הרב: אני נזכר בתחילת זמן חורף. האחרון בחיי הרב. תחילת סדר שלישי, יום יומיים אחרי תחילת זמן. מעט בחורים כבר תפסו את מקומותיהם, אני נמצא בפנים יושב ליד בחור, ולפתע הדלת נפתחת ודמותו התמירה ממלאה את חלל הדלת בשאלה האחרונה (ובעצמם המילים האחרונות) ששמעתי ממנו בחייו: "יש כבר מניין?...". כן, הוא שאל זאת בחביבות אופיינית, בלי כעס, בלי לחץ למה לא כולם נמצאים כבר בפנים, אלא במין הלצה כזו, כאומר: "נו, חבר'ה - צריכים כבר להיכנס!".
- ואולי היתה זו תמצית משנתו החינוכית בישיבה. בלי לחץ מיותר, כעסים מיותרים, ויכוחים עם בחורים שניתן לדלג עליהם. הכל מיותר.
- לחץ חיובי היה, אבל לא שלילי. אם לא כולם כבר בתוך הסדר אז הוא ילך בעצמו ויעבור בין החרדים, ויזכיר לכולם את השעה.
- וכך גדלו בישיבה הבחורים. עם יד אוהבת, מחבבת, מקשיבה ומסורה. מין ראש ישיבה שהוא גם "אב בית". נכון. כל ראש ישיבה ומיוחדותו שלו, אבל הרב חיים היה ראש ישיבה יחודי במינו. מין ראש ישיבה שמעניין אותו לפרטים מה בדיוק מגישים בחדר האוכל.
- וכך יצא שבחורים הבינו שגם בטענות על האוכל לא חייב לפנות למנהל. הרי ראש הישיבה הוא אבא שלי, אז למה שאני לא אדבר איתו ישירות? והרב חיים לא זילזל. הוא לא אמר: 'סליחה, זה לא ענייני'. הוא הציע שיתייעצו ויגישו תפריט מקובל על רוב הבחורים, ואז יבדקו את העניין.

צדיקים במיתן קרויים חיים

רבי יואל סירקיס - הב"ח - כ' אדר א'

נולד בשנת ה'שכ"א בעיר לובלין. בילדותו שקד על לימוד התורה מתוך דוחק ועוני, עוד בהיותו צעיר כיהן כרב בערים: בלובמלא, בלז, לוקוב, מז'בוז', ופרוז'ני. בשנת ה'שע"ד החל לכהן ברבנות בבריסק, ובשנת ה'שע"ט התבקש ע"י קהילת קראקא למלא את מקום רבו, ר' משולם פייבוש כרב. יסד ישיבות בכל מקומות כהונתו אליהן נהרו מאות תלמידים. בסוף ימיו רצה לעלות לארץ ישראל, אך הדבר לא יצא לפועל. מספריו: בית חדש, הגהות הב"ח, משיב נפש, שו"ת הב"ח. לאחר שסיים לכתוב את חיבורו על הטור, פנה לנגיד

שיסייע בהדפסת החיבור. הנגיד סירב ולאחר שהב"ח לחץ וגזר עליו, גילה הנגיד שבעל "המגלה עמוקות" הודיע לו בחלום שהדפסת הספר עלולה לעלות בחייו של הב"ח. ר' יואל עמד על כך שחיבורו יודפס, אך את הכרך האחרון לא זכה לראות יוצא מבית הדפוס ובשנת ה'ת"א השיב את נשמתו ליצורה. בספרו "שם הגדולים" כתב החיד"א שכאשר הרב הב"ח עלה לשמים, כרוז קרא בחיל - פנו מקום לר' יואל מקראקא. כל מי שהיה בד' אמותיו בעת שהיה לומד נרפא מחליו ולכן טוב ללמוד על ציונו מתוך ספרו ואז שפתותיו דובבות בקבר.

שמחת חיים

אדם הולך באמצע רחוב ראשי בתל אביב, ולפתע הוא נתקל במאדעל שכתוב בה ככ: "אל תצורק סעריה לארץ, תצבור את השריפה בכרמל" אותנו אדם לקח חץ והוסיף בפניו: "אל תירק לארץ, תצבור את הצונאמי ביפן"

נפלאות החיים

נחלים מזוהמים

המים הם מקור החיות שבעולם ולולי הם לא היו יכולים להתקיים חיים על פני כדור הארץ. אולם לא כל המים ראויים הם לשימוש - ישנם את מי הים אשר מליחותם גבוהה מאוד ואינם ראויים לשימוש האדם והצומח, כן ישנם מים זכים אשר הוזרמו אליהם פסולת כימית או אורגנית וכעת הם אינם ראויים לשימוש.

מעניין מאד לראות את מורכבותם של החי והצומח המתקיימים בתוך הנחלים והאגמים ולראות כיצד מצבם שלהם יכול לספק לנו מידע מדויק אודות מצבם ואיכותם של המים.

בכל נחל ומקווה מים זכים מתרחשת פעילות ענפה ביותר של בעלי חיים כגון דגים סרטנים ועוד, וכן ישנו עולם גדול ומופלא של אלמוגים אצות ועוד. ברגע שמוחדרים אל המים חומרים רעילים תיכף ומיד נפגעים בעלי החיים שבמים - הדגים, הם מורעלים מן החומרים הללו וגוועים מפני שחלק מן האוכלוסיה איננו רגיש לחומרים רעילים. הצמחים נפגעים הם רק בשלב השני. כתוצאה מהתמותה הרבה של בעלי החיים מתמלאים המים בגוויות של דגים ושאר בעלי החיים, או אז מתחילה פעילותם של החיידקים ושל הבקטריות - הם מתחילים לפרק ולעכל את גוויות בעלי החיים. לצורך פעילות זו צורכים החיידקים כמות גדולה של חמצן, וכתוצאה מכך הולכת ופוחתת כמות החמצן שבמים. בעקבות זאת הולכים וגוועים הצמחים שבמים אשר צורכים לקיומם כמויות גדולות של חמצן.

בנוסף לזאת פירוק גופות הדגים ע"י החיידקים משחרר אל המים כמויות גדולות של זרחן וחנקן אשר הם מעודדים את התפתחותם המוגברת של אצות ממין מסויים אשר גורמות למים לאבד את צלילותם וזכותם. בעקבות זאת מתרחש השלב האחרון בגוויעת החי שבמים - כל אותם האצות השוכנות על קרקעית הנחל מתים משום שהם זקוקים לאור השמש בכדי להתקיים, וכעת כשהמים עכורים אין קרני השמש מצליחות לחדור מבעד למים ולהעניק חיים לאצות.

מוקדש לעילוי נשמת: מרן מאור ישראל רבינו עובדיה יוסף בן ג'ורג'יה

אמיליה בת מנטינה | אסתר בת בלה | ג'זלה מלכה בת יסמינה | שמעון בן מסעודה | שלמה בן אמיליה | מאיר שלום בן סוליקה | יוחנן בן תמרה | יהוא מעתוק בן לולה